

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК

ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПУБЛІЧНЕ ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ТА СПРОБ ЛЕГАЛІЗУВАТИ ТА ЛЕГІТИМІЗУВАТИ АНЕКСІЮ ЧАСТИНИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ» (РЕЄСТР. № 6436 ВІД 15.12.2021)

Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Тимошко В. В., Юнін О. С., Федосова О. В., Кобко Є. В., Галкіна О. М., Абламська В. В., Сиромятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.

У порівняльній таблиці до законопроєкту автори пропонують викласти назву ст. 173⁵ КУпАП у такій редакції: *«Публічне заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України».*

Водночас у примітках до цієї статті вони розтлумачують перелік суб'єктів цього проступку та зміст таких термінологічних конструкцій:

- 1) «публічне заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- 2) «публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією території у Донецькій та Луганській областях»;
- 3) «публічне заперечення спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України».

Вважаємо, що з точки зору законотворчої техніки в примітці до аналізованої статті недоречно визначати суб'єктів цього проступку. Відповідні терміни мають бути описані в назві та диспозиції самої статті, а примітка має уточнювати виключно джерело походження відповідних понять та термінів.

Враховуючи вищевикладене, можливо запропонувати таку редакцію ст. 173⁵ КУпАП:

«Стаття 173⁵. Публічне заперечення національними та іноземними публічними діячами, особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, політично значущими особами збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України

Публічне заперечення національними та іноземними публічними діячами, особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, політично значущими особами збройної агресії Російської Федерації проти України, публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, публічне заперечення спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України –

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, –

тягнуть за собою накладення штрафу від двох до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка.

Терміни “національні та іноземні публічні діячі”, “політично значущі особи”, “особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування” вживаються в значеннях, визначених Законом України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” та Законом України “Про запобігання корупції”.

Термінологічні конструкції “публічне заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України”, “публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією території у Донецькій та Луганській областях”, “публічне заперечення спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України” вживаються в значеннях, визначених Законом України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” та Законом України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”».

Вважаємо, що саме така правова конструкція відповідатиме принципу правової визначеності як складової принципу верховенства права.

Зміст цього важливого принципу щодо законотворчої техніки означає, що:

1) зміст закону має бути сформульований з достатньою мірою чіткості, щоб особа мала можливість скерувати свою поведінку;

2) юридичні норми повинні бути чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними;

3) органам законодавчої влади не може бути дозволено зневажати основоположні права людини внаслідок ухвалення нечітких законів, оскільки цим досягається істотно важливий юридичний захист особи проти держави та її органів і посадових осіб.

На додаток до пункту 1 звертаємо увагу на те, що в примітці до ст. 173⁵ КУпАП зазначено: «Термінологічні конструкції 1) “публічне заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України”; 2) “публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, публічне заперечення тимчасової окупації Російською Федерацією території у Донецькій та Луганській областях”; 3) “публічне заперечення спроб Російської Федерації легалізувати та легітимізувати анексію тимчасово окупованої території України” вживаються у значеннях, визначених Законами України:

1) “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”;

2) “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”».

Водночас детальне вивчення змісту законів України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»²⁵ та «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»²⁶ дає змогу зробити висновок, що ці закони не містять переліку вказаних конструкцій і, відповідно, не мають вказаних авторами Законопроєкту № 6436 визначень.

²⁵ Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

²⁶ Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від

Зазначені нормативні акти оперують лише такими термінами (поняттями):

8) «*тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях*» – частини території України, у межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль, а саме: сухопутна територія та її внутрішні води у межах окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей; 2) внутрішні морські води, прилеглі до сухопутної території, визначеної пунктом 1 цієї частини; 3) надра під територіями, визначеними пунктами 1 і 2 цієї частини, та повітряний простір над цими територіями (стаття 1 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»);

9) «*тимчасово окупована територія*»: 1) сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, внутрішні води України цих територій; 2) внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України; 3) надра під територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2 цієї частини, і повітряний простір над цими територіями (стаття 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»).

Вказана ситуація може призвести до того, що правозастосовним органам фактично може надаватися необмежена дискреція в питаннях тлумачення терміна «публічне заперечення тимчасової окупації» та «публічне заперечення спроб легалізувати та легітимізувати анексію».

Звідси може впливати те, що **вказані норми КУпАП можуть доволі вільно трактуватися уповноваженими особами**, а значить це може призвести до необґрунтованих звинувачень та притягнень осіб до адміністративної відповідальності.

Маємо додатково наголосити, що аналізований вище принцип «верховенства права» вимагає від держав дотримання відповідних стандартів, які говорять про те, що:

1) потреба у визначеності не означає, що органи, який ухвалює рішення, не повинні надаватись дискреційні повноваження (де це необхідно) за умови наявності процедур, що унеможливають зловживання ними. У цьому контексті закон, яким надаються дискреційні повноваження певному державному органу, повинен вказати чітко і зрозуміло на обсяг такої дискреції;

2) не відповідатиме верховенству права, якщо надана законом дискреція матиме характер необмеженої влади. Отже, закон повинен вказати на обсяг будь-якої такої дискреції та на спосіб її здійснення із достатньою чіткістю, щоб особа мала змогу відповідним чином захистити себе від свавільних дій влади.

Отже, пропонованим проектом закону з метою його однакового та неупередженого застосування слід внести додаткові зміни до чинного законодавства України з тим, щоб чітко визначити перелік дій відповідних суб'єктів, що підпадають під категорію «публічне заперечення».

У проекті ст. 173⁵ КУпАП вказується, що суб'єктами правопорушень у цій статті є національні та іноземні публічні діячі, особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, політично значущі особи. Відповідні терміни вживаються у значеннях, визначених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та Законом України «Про запобігання корупції».

Аналіз норм вказаних законів України дає змогу зробити висновок, що до суб'єктів цього правопорушення віднесено

1) **іноземних публічних діячів**, а саме: глав держав, уряду, міністрів (заступників); членів парламенту або інших органів, що виконують функції законодавчого органу держави, голів та членів правлінь центральних банків або рахункових палат; членів верховного суду, конституційного суду або інших судових органів, рішення яких не підлягають оскарженню; надзвичайних та повноважних послів, повірених у справах та керівників центральних органів військового управління; керівників адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних підприємств; членів керівних органів політичних партій;

2) **національних публічних діячів**: Президента України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України та їх заступників; керівників та заступників керівника Державного управління справами; керівників апаратів (секретаріатів) державних органів, що не є державними службовцями, посади яких належать до категорії «А»; Секретаря та заступників Секретаря РНБО; народних депутатів України; Голову та членів Правління Національного банку України, членів Ради Національного банку України; голів та суддів Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів; членів Вищої ради правосуддя, членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів; Генерального прокурора та його заступників; Голову Служби безпеки України та його заступників; Директора Національного антикорупційного бюро України та його заступників; Директора Державного бюро розслідувань та його заступників; Директора Бюро економічної безпеки України та його заступників; Голову та членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голову та членів Антимонопольного комітету України, Голову Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступників, Голову та членів Рахункової палати, Голову та членів Центральної виборчої комісії, голову та членів інших державних колегіальних органів; надзвичайних і повноважних послів; начальника Генерального штабу; командувачів Сухопутних військ Збройних Сил України, Повітряних Сил Збройних Сил України, Військово-Морських Сил Збройних Сил України; державних службовців, посади яких належать до категорії «А»; керівників органів прокуратури, керівників обласних територіальних органів Служби безпеки України, голів та суддів апеляційних судів; керівників адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків; членів керівних органів політичних партій;

3) **політично значущих осіб** – фізичних осіб, які є національними, іноземними публічними діячами та діячами, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях²⁷;

4) **осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування**:

Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений із захисту державної мови, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

²⁷ Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>.

народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки;

судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої ради правосуддя, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);

особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, особи, які мають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України;

посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику;

Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції;

члени Центральної виборчої комісії;

поліцейські;

посадові та службові особи інших державних органів, у тому числі Фонду соціального страхування України та Пенсійного фонду, органів влади Автономної Республіки Крим;

члени державних колегіальних органів, у тому числі уповноважені з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;

Керівник Офісу Президента України, його Перший заступник та заступники, уповноважені, прес-секретар Президента України;

Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його помічники, радники, помічники, радники Президента України (крім осіб, посади яких належать до патронатної служби та які обіймають їх на громадських засадах);

члени правління Фонду соціального страхування України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Пенсійного фонду, Наглядової ради Пенсійного фонду²⁸.

Таким чином, можемо зробити висновок, що проектом закону встановлене доволі широке коло ймовірних суб'єктів цього проступку.

Водночас зазначимо, що відповідні види суб'єктів інколи дублюються в обох законах, а інколи є зовсім різними, тобто одні суб'єкти містяться в одному законі, а інші – в другому.

На цій підставі вважаємо, що вказаний перелік потребує суттєвого опрацювання, інакше при його застосуванні можуть виникнути численні правові колізії, **наприклад:**

1) яким чином буде вирішуватися притягнення до відповідальності осіб, що користуються дипломатичним імунітетом? Стаття 16 КУпАП говорить про те, що це вирішується

²⁸ Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

дипломатичним шляхом, але чітко визначеного механізму в законодавстві України ще не сформульовано;

2) чи матиме наслідком вчинення проступку, зазначеного ст. 173⁵ КУпАП, звільнення з посади Прем'єр-Міністра України чи інших керівників органів державної влади? На жаль, Законопроект № 6436 не дає відповіді на ці питання. А отже, така ситуація потребує додаткового опрацювання, оскільки автори наголошують на тому, що аналізований документ має першочергове значення для забезпечення державної безпеки;

3) яким чином буде вирішуватися питання відповідальності народних депутатів України, оскільки ст. 80 Конституції України вказує, що народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання в парламенті та його органах, за винятком відповідальності за образи чи наклеп. Отже, враховуючи необмежену дискрецію, яку встановлює цей проєкт закону для тлумачення терміна «публічне заперечення», може виникнути ситуація, що відповідні особи не зможуть бути притягнені до відповідальності внаслідок політизації цього процесу або внаслідок різних правових трактувань їхніх дій чи висловів;

4) пункт 2 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» містить перелік осіб, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (наприклад, кандидати в народні депутати, адвокати, нотаріуси). Чи будуть вони вважатися суб'єктами проступку, передбаченого статтею 173⁵ КУпАП, адже вони прирівнюються до відповідних осіб тільки щодо сфери запобігання корупції?

5) якщо суб'єктами цього проступку визнаються поліцейські та інші особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, то чому проєкт не вносить зміни до ст. 15 КУпАП щодо встановлення їх загальної адміністративної відповідальності?

6) суб'єктом проступку, передбаченого ст. 173⁵ КУпАП визнаються лише поліцейські та посадові особи Збройних Сил України, воночас військовослужбовці строкової військової служби, курсанти вищих військових навчальних закладів не підпадають під дію цієї статті, що жодним чином не обґрунтовується.

У пояснювальній записці до Законопроекту № 6436 вказується на необхідність узгодження його положень у зв'язку зі змінами до законів України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» та «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», що передбачаються проєктом Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання публічного заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією територій України та спроб легалізувати та легітимізувати анексію частини території України протиправним діянням» (реєстр. № 6435 від 15.12.2021).

Тобто Законопроект № 6436 від 15 грудня 2021 року та Законопроект № 6435 від 15 грудня 2021 року, суб'єктом права законодавчої ініціативи яких виступає Кабінет Міністрів України, є пов'язаними між собою, про що мало б бути зазначено у пояснювальних записках до них, а отже, вони мають аналізуватись паралельно.

Звернувшись до офіційного вебсайту Верховної Ради України, можна побачити, що Законопроект № 6435 на тепер ще не прийнято, а отже, рішення про його прийняття повинно бути ухвалене раніше, ніж пропоновані Законопроектом № 6436 зміни до КУпАП.

Аргументуючи необхідність запровадження адміністративної відповідальності в зазначеному питанні, автори Законопроекту № 6436 зазначають, що «...з урахуванням правозастосовної практики за ст.ст. 109–111, 258², 436 Кримінального кодексу України, **у разі відсутності складу злочину у діях національних та іноземних публічних діячів, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, політично значущих осіб в умовах міжнародного збройного конфлікту, особливою періоду, публічне заперечення**

зазначених міжнародно-правових фактів має становити склад адміністративного правопорушення...».

Якщо звернутись до положень статей Кримінального кодексу України (на які звертають увагу автори Законопроекту № 6436), то маємо зазначити, що статті 109–111 КК України віднесені до розділу I «Злочини проти основ Національної безпеки», а саме:

- стаття 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади»;
- стаття 110 «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України»;
- стаття 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України»;
- стаття 111 «Державна зрада».

Також ст. 258² КК України «Публічні заклики до вчинення терористичного акту» входить до розділу IX «Кримінальна правопорушення проти громадської безпеки», а ст. 436 КК України «Пропаганда війни» належить до розділу XX «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки, людства та міжнародного правопорядку».

Враховуючи викладене, маємо зазначити, що пропонується ст. 173⁵ КУпАП жодним чином не кореспондується за своїм змістовним наповненням із визначеними статтями Кримінального кодексу України, про які самі ж автори Законопроекту № 6436 і вказують як на такі, що «...у разі відсутності складу злочину у діях національних та іноземних публічних діячів, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, політично значущих осіб в умовах міжнародного збройного конфлікту, особливого періоду, публічне заперечення зазначених міжнародно-правових фактів має становити склад адміністративного правопорушення».

Сумнівною виглядає пропозиція авторів Законопроекту № 6436 щодо віднесення до компетенції посадових осіб органів Національної поліції права складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені пропонуваною ст. 173⁵ КУпАП. Враховуючи правозастосовну практику щодо статей 109–111, 258², 435 КК України, на яку спираються самі ж автори Законопроекту, маємо зазначити, що проведення розслідування за вказаними статтями належить **до компетенції органів безпеки.**

Важливо зазначити, що це не перша спроба суб'єктів законодавчої ініціативи запровадження відповідальності в окресленому напрямі.

Так, 21 вересня 2020 року був зареєстрований проект Закону України «Про особливості державної політики щодо встановлення заборони для окремих категорій осіб публічних висловлювань щодо заперечення окремих міжнародних злочинів або виправдання дій їх організаторів, збройної агресії Російської Федерації і тимчасової окупації частини території України, щодо заборони та обмеження взаємодії і зв'язків таких осіб з органами влади і посадовими особами Російської Федерації та незаконними органами (посадовими особами), створеними на тимчасово окупованій території України» (реєстр. № 4136), який 7 вересня 2021 року **було знято з розгляду.**

Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення кримінальної відповідальності за публічне заперечення факту збройної агресії Російської Федерації і тимчасової окупації частини території України» (реєстр. № 4189) був зареєстрований 5 жовтня 2020 року, а 2 лютого 2021 року його було знято з розгляду після отримання висновку Комітету про доопрацювання **на підставі негативного висновку Головного науково-експертного управління від 22 грудня 2020 року.**

Проект Закону України «Про особливості державної політики щодо встановлення заборони для окремих категорій осіб публічних висловлювань щодо заперечення окремих міжнародних злочинів або виправдання дій їх організаторів, збройної агресії Російської Федерації і тимчасової окупації частини території України, щодо заборони та обмеження взаємодії і зв'язків таких осіб з органами влади і посадовими особами Російської Федерації

та незаконними органами (посадовими особами), створеними на тимчасово окупованих територіях України» (реєстр. № 5165) був зареєстрований 26 лютого 2021 року і після отримання висновку Головного науково-експертного управління від 6 грудня 2021 **був відкликаний на доопрацювання.**

Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за публічне заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією територій України, спроб легалізувати та легітимізувати анексію частини території України та пропаганду ідеології “руського міру”» (реєстр. № 6436-1) був зареєстрований 30 грудня 2021 року.

Враховуючи таку кількість законопроектів в окресленому напрямі, маємо вказати на те, що вони не знаходять позитивної правової оцінки, оскільки не встановлюють конкретних прав і обов'язків учасників відповідних суспільних відносин, не відповідають принципу верховенства права та вимогам законотворчої техніки, містять переважно декларативні та публіцистичні положення, а також мають непередбачуваний механізм їх реалізації.

Висновки

Аналізований Законопроект № 6436 є актуальним, але його положення потребують суттєвого коригування з метою приведення його у відповідність до принципу правової визначеності, зміст якого визначений у доповіді «Верховенство права», схваленої Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (4 квітня 2011 року, Доповідь № 512/2009).

Вважаємо, що питання встановлення відповідальності за публічне заперечення збройної агресії російської федерації проти України, тимчасової окупації російською федерацією територій України та спроб легалізувати та легітимізувати анексію частини території України мають бути викладені в окремому законопроекті, що повинен містити такі правові норми:

- визначення поняття «публічне заперечення», «спроба легалізації анексії» тощо;
- визначення чіткого переліку осіб, що є суб'єктами відповідного проступку, не посилаючись на зміст інших законів, оскільки вказані в них переліки не стосуються питання встановлення відповідальності за публічне заперечення збройної агресії російської федерації проти України;
- внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення не тільки щодо визначення складу проступку та осіб, що уповноважені складати протоколи і розглядати справи про адміністративне правопорушення, а також щодо встановлення особливостей відповідальності посадових осіб, військовослужбовців, інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, та врегулювання оптимального строку давності вчинення такого проступку;
- внесення змін до інших інституційних законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Службу безпеки України», «Про прокуратуру» та ін. щодо звільнення з посади осіб, які вчинили адміністративний проступок у вигляді заперечення збройної агресії російської федерації проти України, тимчасової окупації російською федерацією територій України та спроб легалізувати та легітимізувати анексію частини території України.